

gospodarske, obertniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pöli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 60 kr., za pol leta 1 fl. 80 kr., za četert leta 90 kr pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 20 kr., za pol leta 2 fl. 10 kr., za četert leta 1 fl. 5 kr. nov. dn.

V Ljubljani v sredo 25. septembra 1861.

Vertni in poljski čuvaji.

Našim županom v prevdarek.

Od več strani se sliši, da so vertni in poljski čuvaji silno potrebni in zlo koristni.

Njih opravila so pa različne.

Opravilo ali služba vertnega čuvaja je, da ima skerb za sadno drevje; njemu ni samo mar ga škode varovati, da ga otročaji ne oklatijo in tatje ne tresejo, temveč ima skerbeti, da se sadjoreja na višo stopnjo povzdigne; zato mora pa tudi nekoliko vediti, kako se morajo sadne drevesa gleshati, da spešno rastejo. Toraj mora za tako službo pripraven biti in kar more uriti se, in srenja, ki ga hoče v svojo službo udinjati, ima pravico se prepričati, ali je za vertnega čuvaja dober ali ne. Njegova dolžnost je ne samo na to gledati, da se drevje ne pokvari, temuč tudi pokvarjeno in poškodovano zopet v dober stan pripraviti. On mora, če na drevesu kakošno nepotrebno ali že suhljato vejo odžaga ali odseče, rano z drevesnim mazilom zamazati in, če bi bilo treba, tudi z mahom oviti in obvezati. Zastran tega je tudi spodobno, da vertni čuvaj vživa boljše plačo in njegovi službi primerno spoštovanje. Verten čuvaj zna tudi več kakor eni srenji služiti, poljski pa nikdar ne več kakor eni. Vertnemu čuvaju ni treba vsaki dan svojega okroga obhoditi; on si zna dni in ure sam odločiti, ob katerih bo vertenega do družega ogledal in opravil, česar mu je treba, kar pa poljski čuvaj vse bolj pogostoma ogledovati in opazovati mora. Vertni čuvaj ima celo leto po vertih svojega okraja opravkov dovolj, poljski pa le toliko časa, dokler so pridelki na polji, kar malokdaj čez pol leta terpi.

Vertni čuvaj je posebno v tistih krajih velike koristi, kjer se ljudje prav pridno s sadjem pečajo, in imajo daleč od hiš sadne verte, posebno pa ondi, kjer ima srenja na spašnikih in ob cestah in srenjskih potih obilo sadnega drevja zasajenega. V tacih krajih je posebno verten čuvaj potreben, da za sadje skerbí, sicer bi bilo drevje poškodovano in sadje pokradeno.

V tem ko vertni čuvaj za sadjorejo po vertih, na pašnikih, ob cestah in potih skerbí in si jo kolikor more na višo stopnjo povzdigniti prizadeva, nima poljski čuvaj nič družega opraviti, kakor čuvati poljske pridelke, h katerim se tudi drevesno sadje prišteva, da se ne poškoduje in ne pokrade. Njegovo opravilo je edino le to, da polje po dolgem in širokem obhodi s palico v roki in bistrimi očmi v glavi. Zato mora biti tudi čverst človek, da ga vsaka uima ne potlači ali vsaka tatinska pokveka ne premaga. Le takega poljskega čuvaja bo srenja veliko obrajlala in čislala, kteremu je poljsko čuvarstvo sveta dolžnost, kateri je pošten in le za prid srenjčanov skerbí. Za poljskega čuvaja je vsak dosti močan in pošten človek pripraven, če tudi sicer ni poljedelstva izučen.

Če pomislimo, zakaj vertne in poljske čuvaje udinjujemo, zadenemo tukaj zopet na drug očiten razloček. Vertne čuvaje jemljemo najbolj le zato v službo, da skerbé za boljo sadno rejo, da pridelamo več in boljšega sadja, ktero nam za vžitek veliko veliko odleže, naj je za dom ali za prodaj.

Edini gospodar ne more vedno na vertu stati in ga na vse strani varovati, ker ima pri svojem gospodarstvu po cele tedne in mesce opraviti dovolj. Zadovoljen je, ker vé, da ima zanesljivega človeka, kateri ima skerb za njegovo sadno drevje, da ga škode varuje in v pravem redu ohrani. Če je pa sadjoreja skupno blago ali skupni delež, tako se zna najbolj z enim pooblastenim vertnim čuvajem ohraniti in na višo stopnjo povzdigniti. Zato je koristno za srenjo, da si pridnega, zvedenega in zvestega čuvaja udinja, ker si po njem jako opomore in več sadja pridela. Ako bi tudi ne bila tatinska derhal, ki rada po ptujih vertih stika in sadje krade, bi bilo vendar le želeti, da bi se vertni čuvaji tu in tam upeljali, posebno ondi, kjer imajo srenje obilo sadnih drevés.

Zakaj pa naj se poljski čuvaji udinjujejo in v službe jemljejo? bo marsikdo radoveden poprašal. Odgovor na to vprašanje zares odkriva napake človeštva. Za to — rečemo, ker se polje ne more več nezvestobe in hudobije, zlobe in tatvine obvarovati in ker niso z velikimi stroški in v potu obraza obdelani poljski sadeži človeške sile več varni, le zato se najemajo poljski čuvaji.

Da so poljski čuvaji več ali manj potrebni, nam ni treba razlagati posebej; oni odvrtačujejo poljske hudodelstva in jih kolikor toliko po svoji moči tudi zmanjšujejo, da srenjam tatinska roka toliko škode in kvara ne prizadene. Če bi bili na svetu le samo pošteni ljudje, gotovo bi tudi poljskih čuvajev ne bilo treba.

Pa le škoda, da tudi poljski čuvaji niso zmiraj v stanu, kakor vsakdanje skušnje učé, polja tatinskih rok obvarovati, in čeravno tatinska roka po vseh poljskih sadežih rada sega, se vendar le najraje po krompirji steguje. Kdor hoče svoje poljske sadeže pred tatovi zavarovati, mora zastran tega dostikrat druge potrebne opravila opustiti ali pa odložiti; on mora večkrat, namesti da bi se po prestalem dnevnem trudu brez skerbí vlegel in svoje izterpinčene ude okrepčal, v slabem vremenu na polji pod milim nebom prenočiti in na straži stati, da mu sadeža tatje ne pokradejo, če ga hoče vsega srečno domú spraviti. Dostikrat se mu še celó primeri, da čuvaju tat izpred nosa sadež krade, in če mu hoče braniti, ga ošteje, napade in še celó otepe.

Ako pa poljski čuvaji ne zadostijo svoji službi, vendar ne smemo zavoljo tega reči, da sploh naprava čuvajev nič ne velja.

Krivo je dostikrat to in uno. Morebiti se niso zvesti in pravični možje za varhe udinjali, ali se jim prepričlo plačuje, morebiti jim ne gré politična gosposka na roko, če koga zastran poljskega tatvinstva tožijo itd. (Dal. pr.)

Oklic.

Geisovih magnetičnih jekel za kosé in serpe brusiti je kmetijska družba v Ljubljano nekoliko prejela iz Virsburga. Gospodje, ki so jih naročili, naj pošljejo po-nje v pisarnico kmetijske družbe; g. Brus jim bo dal jekla Nr. 1 po 1 gold. 30 kr., Nr. 2 po 1 gold., Nr. 3 po 70 kr., Nr. 4 po 50 kr.